

Иван Вазов

Сиромахиня
(Балада)

Йоще зима не минува!
Силен вятър вее с бяс,
Малки Сечко зле върлува,
камък пука се от мраз.
В улиците запустели,
лежат снегове дебели,
всичко нямо и се крий,
само вълк понявга вий.

Там край село, без ограда
малка къща се крепи,
всред отколешна грамада
всичко около й спи.
Вътре майка е клетница
и две мънички дечица,
бледни, голи, в тъмен кът,
тръпнат, охкат и мълчът!

Три напрашени полици,
ледни зидове кат мраз,
две-три спукани паници,
вехтък един коностас;
една хурка без къделя,
една скъсана постеля,
де стояха плачешком –
ето скудният им дом!

Във огнище не блещука
нито искрица огън;
веч отколя, зла прилука,
изгоря и сетний пън!
А фъртуна мразовита
вей из стряхата пробита
и горките две деца
бърчат бледи си челца...

Студ и кърви!... Дяца мръзнат,
ту във майка си се взрат,
ту в огнището и зъзнат,
ту от треската горят;
от три дена не са ели,

жив човек не са видели,
късче хляб да им даде,
а пък сняг се не яде.

Хори милостиви веч не дават,
че се не боят от грях
ил че се и те лишават
и са в нужда като тях.
А пък зимата е тежка
за неволята човешка,
деца будни като в сън
викат: „Мамо! Хляб! Огън!“

Няма помощ, ни надежда,
плаче майчино сърце
и горчиво тя поглежда
как простират й ръце!
„Тежък грях ли съм поела,
майка ли ме е проклела,
та ми, боже, ти прати
тия мъки, теготи?!“

Мъж ми Петър ме забрави,
не се чува по светът,
с тия дяда ме остави
на ръце ми да измрът!
Що да чиня, що да сторя?
С какво да ги приговоря?
Как да ги нахраня аз,
да ги стопля в тоя мраз?

Ох, да прося с блага вера
милост в людските сърца,
може би аз да намера
хляб за моите деца,
може йоще да са живи
хора харни, милостиви:
без тях господ грешни нас
не би държал нито час!“

Става клета сиротица,
пред икона постоя.

– Трайте, милички дечица! –
и изскокна из врата.
А веявицата снежна
вън на пътя я присрещна
и на бузи й смрази
нейни жалостни сълзи.

Вледенена тя се лута
и измъчена от глад,
една нова вратня бута,
влиза у един богат...
На сърце й премалява:
първи път за хляб решава
тя ръка да си простре –
струва й се, че ще мре!

– К'ва е тая просякия? –
стопан вика с гневен глас
– Аз съм клета сиромахкия
и за помощ моля вас!
– Бре! Какво ми тая дрънка?
Изпъдете я навънка!
Триста просяка на ден
идат дрипави при мен.

Полумъртва тя се връща,
дома стига с голям труд.
И заваря в свойта къща
гладни дяца, плач и студ.
В скръб полита кат несвясна
и студено й тело
пада в голото легло.

Скоро нейний дух утихва.
Тя поглежда в коностас
и във него се усмива
матер божия тогаз...
Чудо!... Ликът оживява,
гледа, мърда, приближава.
Но веднага с трясък, с звън
изгърмя каляска вън.

Слуша: хлопват се вратата!
Тя се вярува едвам...
– Боже мой! – викна клетата –
Петър нейн влиза сам!
Хубав, пременен, учуден...
– Как! Такъв живот ли труден
ти прекарваш – вика той. –
О, страдалний ангел мой!

И прегръщат се и двама
с тайни сълзи и без глас:
– Татко ви дойде си, мама,
господ се смили за вас!
Няма веке да търпите
студ и гладни да стоите!
И децата с вид благат
фърлят се на бащин врат.

– Кочияш! – извика Петър, –
впрягай коне бързишком
и да бягаме кат ветър
къмто моя хубав дом!
Бърже сядат в колесница,
тя и Петър, и дечица
и по снежний гладък път
коне вихрено търчът.

Тя се тихом опрощава
с родни улици, село
и едвам си наумява
за предишното тегло.
Тя съзира от колата
злият стопан на вратата:
– Не се сърдя – му каза, –
аз честита съм сега.

Коне бягат буйно, силно
бичът пляска и плющи.
Петър пита я умилно:
– Още любиш ли ме ти? –
А тя със сърце благатко,
пълно от възторг голям,

ту усмихва му се сладко,
ту децата милва там.

Зимний ден се веч преваля
и небето се стъмни,
а колата се търкаля
йощ по снежни равнини.
Но веднага, в полумрака,
те зърнаха през гъстака
хубав дом и светлина
и колата там стигна.

И слугите свойте гости
ги посрещнаха завчас
и със думи благи, прости
поздравиха ги тогаз...
В топла стая вси влезнаха,
до огнището седнаха...
Сладко! Мрак и студ навън,
вътре буен грей огън!

Веч вечерята, готова,
чака да я почетат,
на трапеза орехова
топли ястия стоят.
Сладко майката богатата
за вечерята богата
кани чеда, кани мъж...
Но... се буди изведнъж!

Види старата си къща
и във нея студ и мрак,
и неволята е съща,
и децата гладни пак.
Тя се страшно разтреперва
и не смее да поверва!
Леден я побива пот...
Гасне нейния живот...

Ден минава, друг настава,
буря по небето вий,
а жената нито шава,

нито яде, нито пий,
и децата все си пискат,
от майка си хлебец искат,
а тя с цъклени очи
гледа страшно и мълчи.

Подир два дни пред носило
с бързи крачки ходи поп,
във ръка държи кадило,
пее песнята за гроб.
А след бедната клетница
плачат мънички дечица
и гласът им, леден веч,
вятър носи надалеч.

КРАЙ

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4268>]